

FITXA TÈCNICA

EXCURSIÓ A LA BÒFIA DE BOIXEDERA BERGUEDÀ

DIUMENGE 27 DE MARÇ DE 2022

- DIFICULTAT: MITJANA
- ⌈ DESNIVELL ACUMULAT: 200 m
- ➔ DISTÀNCIA TOTAL: 5 km + recorregut cova
- 🕒 TEMPS TOTAL EFECTIU (amb exploració de la cova): 3 h 15 min.
- 📍 ITINERARI: La Creu - Riera de Tentellatge - Granja de Casa Gomira - Masia Boixedera dels Bancs - Ermita de Sant Jaume - Bòfia de Boixedera - Camps Feixes Perdudes - Casa Gomira - Camí de la Móra - La Creu.
- € PREU: 15 € (el preu cobreix el cost del desplaçament dels vehicles participants)

INTRODUCCIÓ

El Berguedà és una comarca que ja hem visitat en nombroses ocasions, propera, amb una gran diversitat d'activitats que es complementen les unes amb les altres. En aquesta ocasió, hi anem per conèixer la zona de la Boixedera dels Bancs, el nom d'una esvelta masia situada al peu dels cingles de Taravil, l'enorme falla que separa l'Alt Berguedà de la plana del Berguedà i del Bages. Aquesta masia ha donat nom a la Bòfia de Boixedera, una cova coneguda des de temps immemorials, de les més fondes de la comarca del Berguedà, que té un accés fàcil i destaca per l'amplitud de les seves sales. Abans d'entrar-hi, farem una curta excursió per conèixer l'entorn més proper. Es tracta d'una exploració ben interessant per una zona forestal i ramadera molt estètica i autèntica.

L'atractiu d'aquesta sortida es troba, per començar, en l'entorn on està situada: en un indret de boscos de roures, pins i alzines, amb camps de conreu destinats majoritàriament a l'alimentació dels ramats que hi viuen i hi pasturen, en un entorn ondulat sota l'esguard dels cingles de Taravil, que són la continuació natural d'altres cingleres que arriben fins a la serra de Queralt, situada sobre mateix de Berga. L'exploració de la bòfia de la Boixedera és, sens dubte, el centre d'interès d'aquesta sortida. La boca és arran de terra, dins del bosc. Al seu interior, hi ha quatre sales, cadascuna sorprenent pels accessos i l'amplitud, habitada sovint per alguns ratpenats que hi fan estada i hi hivernen.

COM ARRIBEM AL PUNT D'INICI (La Creu)

Sortim de Vilanova i prenem la C-15. Al final d'aquesta carretera, prenem la C-25 en direcció a Girona. Després, agafem la C-16 en direcció a Berga. Deixem la C-16 a la sortida 92 i entrem a Cal Rosal, on esmorzarem. Des de Cal Rosal, no cal que entrem a la C-16, sinó que continuarem per la C-16z en direcció Avià i Berga. Anem paral·lels a la C-16. En una rotonda, continuem en direcció a Berga per la C-1411z. En una nova rotonda, prenem la C-26 cap a Avià i Solsona. Trobarem diverses rotondes, que sempre hem de prendre cap a Avià i Solsona. Passem per la població d'Avià, i després per Espunyola, i continuem per la C-26. Al final d'una recta, tot just passat el km 134 i poc abans del restaurant Cal Majoral, prenem a mà dreta una carretereta en direcció a Capolat. Al cap de 2 km, deixem la desviació de Capolat a la dreta i continuem en direcció a Sant Lleir. Al cap de 2,5 km més, al final d'una pujada, trobem la Creu, una casa situada en un collet i una cruïlla de camins. Aparcarem els vehicles al costat de la carretera. De Vilanova a La Creu: 140 km. En aquest punt s'inicia i també finalitzarà l'excursió.

RECORREGUT

Comencem l'excursió a la Creu, un collet situat a 1.016 metres d'altitud que és un enforcall de camins. D'aquí, probablement, li deu venir el nom, ja que els camins es creuen: un que ressegueix les carenes de tots dos cantons, i un altre que va d'un vessant a l'altre. Hi ha una casa ben arranjada, amb plaques fotovoltaïques.

0,00 km **La Creu** (1.016 m). Baixem suaument per la carretera, que avança cap a ponent, per una **zona de pastures** envoltada de muntanyes. A la nostra dreta, damunt nostre, veiem els **cingles de Taravil**, imponents. Davant nostre, dominant la vall, la **Casa Gomira**. Al cap de 150 metres, al peu d'una torre elèctrica, deixem la carretera i prenem un **camí de terra** i baixador, a l'esquerra. Anem perdent alçada pel costat de boscos, a l'esquerra, i de camps de secà, a la dreta.

0,87 km **Riera de Tentellatge** (960 m). Deixem un camí a l'esquerra i travessem aquest petit fondal. Comencem a pujar pel costat d'uns prats. De vegades hi pasturen **vaques**. El camí fa un parell de revolts oberts per anar guanyant alçada.

1,20 km **Granja de Casa Gomira** (994 m). Passem pel costat d'aquesta granja. El camí planeja i deixem un camí baixador a l'esquerra. Tornem a guanyar alçada, amb suavitat, pel costat dels **campes de la Cometa**. A l'esquerra hi ha un bosc de roures i pins, i a la dreta una bona panoràmica sobre les feixes sembrades, la Casa Gomira i els cingles de Taravil. A mig camp, quan el camí ja planeja, en prenem un altre, menys marcat, que entra cap al bosc, de cara amunt.

1,64 km **Masia Boixedera dels Bancs** (1.025 m). Arribem a aquesta masia robusta, de pedra, que va quedar a mig restaurar. La podem inspeccionar i en sortim per la part del darrere, on hi ha l'era i una gran pallissa. Prenem un camí pujador que va cap al sud-oest. No gaire més amunt, ens enfilem pel marge de la dreta i guanyem metres fins al carener.

1,90 km **Ermita de Sant Jaume** (1.045 m), d'origen romànic. És al costat d'un **camí ramader** molt antic. Som al punt més alt de l'excursió d'avui. Prenem el camí ramader de baixada, cap al nord, i aviat deixem un camí a l'esquerra que travessa uns camps i anem a mà dreta. Poc més avall, en deixem un altre, a la dreta, que va cap a la masia. Anem perdent alçada i entrem en una zona oberta amb camps. Deixem un altre camí a la dreta i ens acostem a una cruïlla.

2,23 km. **Cruïlla de camins** (1.013 m). Som en un **coll** planer i obert, al límit entre el bosc, a la nostra esquerra, i els camps de sembrat, a la nostra dreta. Prenem el camí de l'esquerra, que entra al bosc. Deixem camins secundaris a dreta i esquerra i anem perdent una mica d'alçada. El camí fa una giragonsa, travessa un petit fondal i deixa un camí a la dreta. Tot seguit, puja una mica.

2,67 km **Sender** (1.018 m). Quan el camí comença a baixar, just abans d'una clariana, trobem al peu del camí, a la dreta, una fita de pedres que ens marca l'arrencada del corriol que ens durà a la cova. El prenem, cap a l'interior del bosc, en lleugera baixada. Compte amb un filferat que cal passar pel damunt.

2,68 km **Bòfia de la Boixedera** (1.016 m), també coneguda com a Bòfia de Sant Jaume. Té una profunditat total de 37 metres i un recorregut, entre totes les sales, de 479 metres. Durant el Neolític va ser utilitzada com a **cova sepulcral**. La boca principal d'accés és en un indret obac, dins del bosc, al costat mateix d'on mor el corriol. El forat és envoltat de boixos, amb el terra compactat per les arrels dels arbres. A prop hi ha **una altra boca**, més petita, que algú ha tapat amb branques i ha envoltat amb una corda perquè no hi caigui ningú accidentalment.

Ens equipem amb el **casc** i el **frontal** i baixem cap a l'interior de la cova pel costat d'uns grans blocs. Anem baixant uns 10 o 15 metres. Deixem a l'esquerra l'entrada a la sala del Bany de la Princesa i a la sala de les Campanes, que visitarem més tard, i **desgrimpem** un **ressalt** d'un parell de metres que es baixa sense problemes. A partir d'aquí cal anar amb compte perquè **el terra és fangós i humit i rellisca**. La galeria s'estreny i és més baixa, i passem per un **pas** una mica **estret** entre blocs. Fem una ziga-zaga, ara a l'esquerra i ara a la dreta, i després baixem per una rampa plena de fang per entrar a la sala més espaiosa de la cova: la **sala de l'Honor**. És llarga, ampla i alta. El sostre és com una immensa llosa molt plana, però el terra és ple de blocs de roca. Cal avançar amb compte fins al fons de la sala, gairebé plana, però tot seguit baixem un altre cop i entrem en un altre espai, que és anomenat la **plaça de les Bruixes**, que és la sala més fonda i interior de la cova. La plaça de les Bruixes també és força gran, però el sostre és una mica més baix. El més interessant és el terra, perquè està format per una **crosta estalagmítica** brillant que té uns **petits gorgs**, de vegades plens d'aigua. Aquesta crosta, cap al final fa com una **colada arrodonida**, de color groguenc, molt estètica. Tot seguit, desfem el camí per la plaça de les Bruixes i la sala de l'Honor, recuperant el desnivell perdut i anant en compte amb les relliscades. Tornem a fer la ziga-zaga i sortim a la galeria principal de sortida. Grimpem el pas relliscós d'un parell de metres i, tot seguit, baixem cap a l'accés de les dues altres sales. Hi ha una obertura a l'alçada del terra que cal superar per entrar a les sales. Ens estirem al terra i ens **arrosseguem** per la **gatera**, que és molt curta. De seguida som a l'altre costat i la sala s'eixampla immediatament. El primer tram té alguns blocs i accedim a la **sala del Bany de la Princesa o de les Nimfes**, segons qui us ho expliqui, on trobem una **petita bassa** plena d'aigua. La sala té uns 15 metres de llargada, uns 2 o 3 d'alta i una amplada de 4 o 5. El sostre és una llosa gairebé plana, d'on pengen algunes **estalactites**. Algunes parets tenen petites concrecions ben boniques. Avancem uns metres cap al fons de la sala i pugem per sobre uns blocs i una colada, seguint un cordill, fins a una altra sala on ens haurem d'acotar: la **sala de les Campanes**, un dels racons més curiosos i bonics de la cova. Hi ha unes amples estalactites que semblen campanes. Per això el nom de la sala. Als costats de la sala també hi ha **boniques concrecions**, petites estalactites de formes diverses. Al mig de la sala, hi ha un **toll amb aigua**. Anem enrere fins al Bany de la Princesa i tornem a ajaure'ns per tornar pel conducte d'entrada. Un cop a la **galeria principal de la cova**, grimpem el petit ressalt per on hem baixat i anem amunt, pel costat dels blocs, fins a l'exterior de la cova. Un cop a l'**exterior**, ens traiem el frontal i el casc i els desem a la motxilla. Sens dubte, la nostra **roba** ha quedat **bruta de fang**, però un cop arribem als vehicles, ens podrem canviar.

2,68 km (1.016 m) **Bòfia de la Boixedera**. Deixem la boca de la cova enrere i pugem pel corriol fins al camí que ja coneixem, i el prenem a mà esquerra.

3,13 km **Cruïlla de camins** (1.012 m). Som a la mateixa cruïlla que abans, entre el bosc i els camps de sembrat. Ara prenem el camí de l'esquerre, que puja pel mig dels camps. Més amunt, deixem un camí a l'esquerra i continuem guanyant alçada arran dels camps, amb una bona vista sobre l'entorn. A prop de la masia, deixem un altre camí a l'esquerra i sortim a una carretereta.

3,45 km **Carretera** al peu de la **Casa Gomira** (1.036 m). La masia és poc més amunt, esplèndida i ben arranjada, amb diversos cossos. Prenem la carretera a mà dreta, per sota la finca. Aquest camí asfaltat és l'antic **camí de la Móra**, que comunica amb la **vall d'Ora**, situada més a ponent. La carretera va perdent alçada suaument al límit entre el bosc de pins roigs, que tenim a l'esquerra, i els camps, que són sota nostre, a la dreta. El camí asfaltat acaba tenint bosc a banda i banda i, passat un fondal, comença a gunyar alçada amb suavitat.

4,60 km **Cruïlla** (1.006 m). Deixem camins a banda i banda i continuem per la carretera asfaltada. Poc més amunt, deixem a mà dreta el camí que hem pres aquest matí i continuem pel pendent, que s'ha accentuat.

5,00 km **La Creu** (1.016 m). En aquest punt, on retrobem els vehicles, donem per finalitzada l'activitat d'avui.

*Itinerari revisat el dia 6 de març de 2022. Fonts: <https://www.enqarrista.com/node/579>,
<https://patrimonicultural.diba.cat/element/cova-de-boixedera-dels-bancs-bofia-de-sant-jaume> i
<https://www.espeleoindex.com/?id=301>*

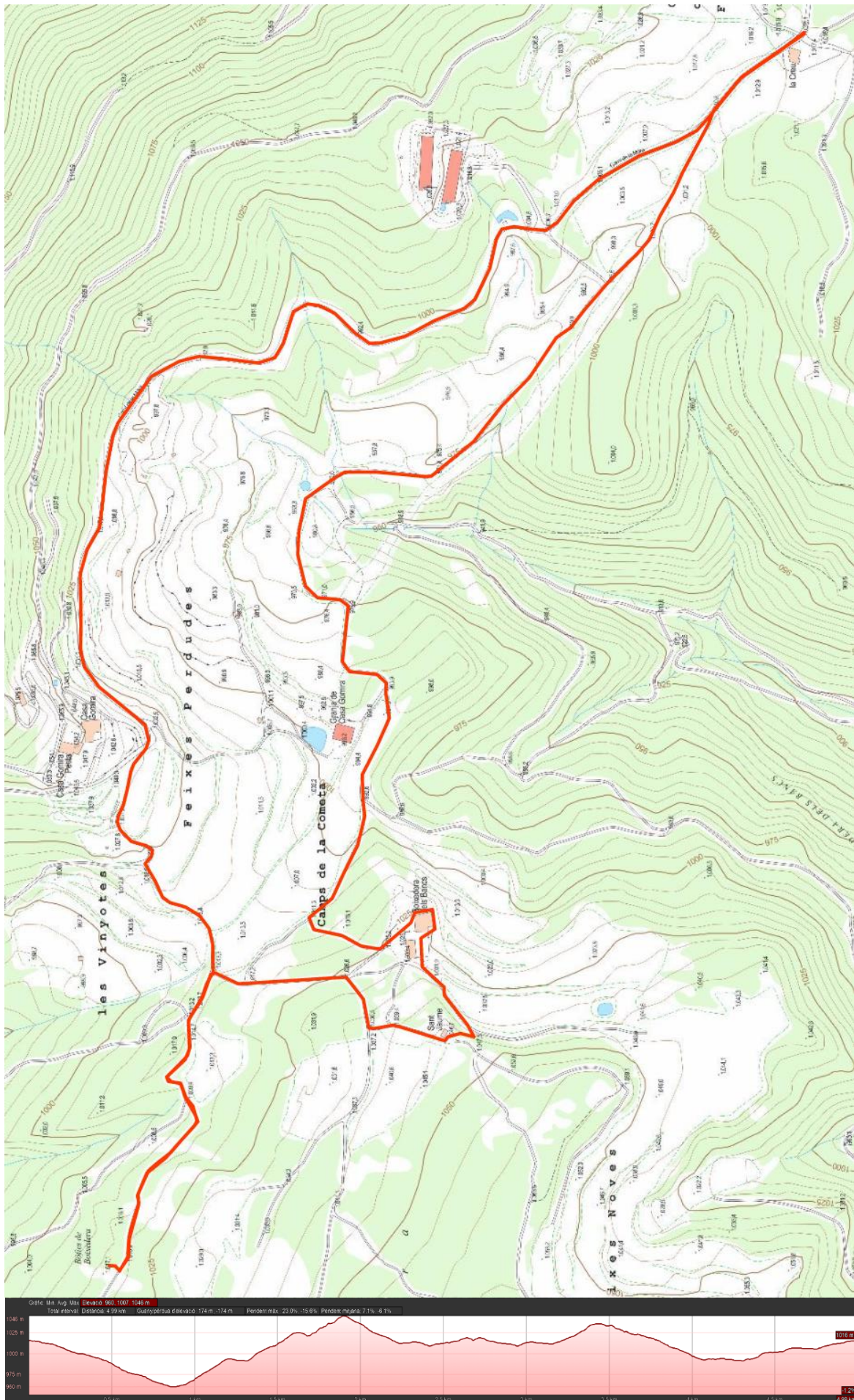

Ho sabies?

Els anys 1911 i 1918 es van fer prospeccions arqueològiques a la bòfia de la Boixedera. S'hi van trobar 19 cranis humans, 19 cranis de gos, ossos de porc senglar, de bou i de cérvol. També s'hi van localitzar fragments de destral, ascles de sílex, un fragment de ganivet i una fletxa trapezoidal, una olleta de 6 cm de longitud, alguns fragments de vas ovoide i altres d'un bicònic, un molí. Sembla que la cova va ser utilitzada com a sepulcre durant el Neolític.

Fa uns anys, a l'entrada de la cova es va fer una instal·lació elèctrica perquè, durant la Festa Major del municipi de Montmajor, els veïns poguessin fer el recorregut dins la cova amb comoditat. En alguna de les sales fins i tot s'hi havia organitzat un ball de festa major.

Mapa i perfil

HORARIS

08.30 h - Trobada a la pl. de l'Estació de Vilanova (pl. d'Eduard Maristany) i sortida cap a Cal Rosal.

10.00 h - Parada per esmorzar a Cal Rosal.

10.40 h - Represa del desplaçament cap a la Creu (Montmajor).

11.15 h - La Creu. Inici de l'excursió.

12.15 h - Bòfia de la Boixedera. Exploració de la cova.

13.45 h - Sortida de la cova i dinar.

14.30 h - Represa de l'excursió.

15.30 h - La Creu. Canvi de roba i retorn a Vilanova.

17.30 h - Arribada a Vilanova.

MATERIAL

• MOLT IMPORTANT!

a) **Roba i calçat per canviar-se quan acabem l'excursió. La roba i el calçat que portem a la cova quedarà ple de fang.**

b) **Casc (si no en teniu, demaneu-nos-el).**

c) **Frontal i piles de recanvi (no porteu llanternes que calgui agafar amb les mans, cal tenir les mans lliures per progressar per la cova!)**

- Motxilla per portar el material (d'uns 30/35 litres aproximadament)
- Funda impermeable de motxilla per si plou
- 1a capa: samarreta sintètica
- 2a capa: folre polar
- 3a capa: anorac impermeable o paravent
- Pantalons llargs
- Botes de canya mitja/alta (que el turmell quedi protegit) **MOLT IMPORTANT! NO sabatilles de runner!!**
- Mitjons de muntanya
- Ulleres de sol de plàstic (nivell de protecció 3/4)
- Gorro
- Crema solar
- Manta tèrmica (convé dur-la sempre, a totes les excursions)
- Brúixola de base transparent
- Xiulet (convé dur-ne sempre un, per avisar si calgués)
- Farmaciola bàsica (suggeriment: tisores i pinces, esparadrap ample, tiretes/Compeed, gases estèrils, benes, desinfectant iodat, medicaments d'ús personal de cadascú.
- Menjar: cal portar l'**esmorzar** (també es pot comprar a Cal Rosal, on pararem a esmorzar) i, **si voleu, alguna cosa per picar** durant el camí. També cal portar el **dinar. Dinarem quan sortim de la cova.**
- Cantimplora amb aigua (**porteu-ne com a mínim 1 litre**). Penseu que és un pes que anirà minvant a mesura que aneu bevent.

AUTORITZACIÓ DEL PARE/MARE/TUTOR

_____, amb DNI _____, pare/mare/tutor de _____, autoritzo el meu fill / la meva filla a participar en l'activitat "Excursió a la bòfia de la Boixedera", que es fa el diumenge 27 de març de 2022, i n'assumeixo el risc que se'n pugui derivar.

Signatura: